

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Szerkesztői szállás:

Külső-monostortutza 1868. sz.

Kiadó hivatal:

Középutca, Stein J. könyvkereskedése.

Hirdetési ár: 5 hasábos garmond sorát 1-ször 7 kr., 2-ször 6 kr., 3-szor 5 kr. s minden hirdetés után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek Bécsben Oppelik Alajonál (Wollzeile 22. sz.) és Hausenstein és Voglertől (Wollzeile 9. sz.).
Pesten: Zeisler M. hirdetés felvételi irodájában.
Nyilatkozik: a hirdetés sora után 20 kr. előleg befizetése mellett a szerkesztőséghez címzendők.
Előfizetés a hirdetés a kiadó-hivatalnál kezelik.

Megjelen e lap hetenkint háromszor, a m.

den, esztűrőkön és szombaton dében.

Előfizetési ár:

egész évre 12 frt, félve 6 frt, évnegyedre 3 frt.

Pest, március 10. 1868.

(D.) A királyföldi törvényhatóságok közül többen óvakodni kívánnak a volt szász ispán elmozdítására, s az ideiglenes ispán kinevezésére miatt.

Maga az universitás is, már beletanulván a Schmerling korában magának vindicált politikai szerepbe, túllépi hatáskörét, mely a királyföld oeconomia i ügyeinek kezeléséből, s a másodbiróság jogának gyakorlásából állott, s készül representatívóját s óvását küldeni az országgyűléshez.

Vizsgáljuk meg jogi szempontból ezen törekvések illetékességét, s horderejét.

Hajdan, mikor a királyföld egy municipium volt, hasonlólag a székely municipiumok intézménye szeriát, ezen területnek, mely comitatus cibiniensis név alatt létezett, s mint ilyen, küldött négy-öt képviselőt a magyar királyság országgyűlésére, főispánját, a szebeni ispánt, az András király kiváltságlevelé 2-dik pontja szerint a vármegye népe szabadon választotta, mint főkirálybírókat a székelyek.

Idők folytával a királyföld is külön apróbb municipiumokra szakadt, melyek a municipális, önkormányzati és statutorius jogot külön gyakorolták, s ezáltal az összes terület addigi compact megyehatárai joga szétszórtot a külön székek között. Ennek természetes következménye az, hogy az universitás addigi hatásköre megváltozott, az megszűnt a szász municipium képviselője lenni; de minthogy a szászoknak uradalmak s nemzeti vagyona valának, egy közege alakítottat a régi közös megyegyűlés helyébe, mely e javakat kezelje, s mely egyszerűen a királyföldi perekben némely eseteket kivéve, másodbiróságot gyakoroljon.

Külön törvényhatóságra szakadván a szászok, azon hatóság, mely Szeben megye ispánja, vagy szebeni gróf név alatt létezett, s az egész szászföldnek, mint egy megyének, feje volt, annyiban praedjudiciusává vált, hogy e szerint mindig Szeben adott főispánt, mely a már külön autonóm hatáskörre szakadt székek fölött állott, melyeknek külön főnökei csak oly hatáskörrel bírtak, mint magyar megyékben az első alispánok.

Miután a királyföld megszűnt egy municipium lenni, a comest is egy gyűlésben nem választható, s nem éppen azért, mert maga az universitás nem tekintett a szász föld municipális gyűlésének, s az egyes székek municipális jogait nem is gyakorolhatta, s nem is gyakorolta, következésképpen a comest sem választható, hanem választák a comest az egyes szászszékek oly móddal, hogy minden szászszék hat egyént választott, s ezeket felküldötte az universitásához, ez számba vette a legtöbb szavazatot kapottakat, s azokból hatot a szebeni communitáshoz küldött át, kik közül ez három kiválasztott, ezt felküldés s közülök a fejedelem egyiket ispánnak kinevezte.

E szerint tehát a comest a szász székek Szeben székek jelentékenyebb befolyása mellett választák, de választására az universitásnak semmi befolyása nem volt, ő csak expeditora vala a székeknek ezen joggyakorlásának nehézségein könnyíteni.

Nem állván a comest az universitás választási joga alatt az universitásnak semmi illetékessége sincs beleszólani ma is ezen kérdésbe, s representálgatni avagy óvakodni.

Ellenben az egyes törvényhatóságoknak, melyek a comes-választás jogát bírták és gyakorolták, s melyek egyszerűen külön-külön a magyar municipális jog teljes mérvét bírták, ezeknek jogukban áll, mint a melyek municipális minőségüknél fogva egy a kormányhoz, mint az országgyűléssel alkotmányos összeköttetésben álland — óvakodni, vagy representálni, ha jogukat valamilyen sértve látják, vagy jogfenntartást kívánnak érvényesíteni.

Kétségtelen, hogy a szász székeknek joguk volt a comest választani, s ezen választási jogot tőlük megtagadni a törvényhozás határozata előtt a kormányhoz nem áll hatalmában, éppen úgy, mint a székely főkirálybírók választási jogát nem szabad a kormányhatáskörön önjegül megsemmisíteni, vagy nem a polgármesterek választási jogát.

És most, midőn egy ideiglenes comes lón kinevezve, ha a szász székek óvakodnak, hogy ezen eljárásból jogukat sértő következtetés ne vonassék; ők törvénytelen dolgot nem követnek el, hanem municipális jogokkal élnek.

A mi már magát a kérdés lényegét illeti, az előbbi szász grófot állásából elmozdítani a kormányhoz több okból kétségtelen joga volt; s legelső ok az, mert ő nem alkotmányos kormány befolyása alatt választott, midőn a királyi jog gyakorlata az alkotmány által megszabott s a törvényhozásnak felelős ellenőrködés alatt állott volna, így tehát választása törvénytelen volt, nem is igtatott be törvényesen állásába, s így a letett szász gróf az ország törvényei által azon criteriumokat, melyeket, mint egyszerűen országos hivatal, az ország alkotmánya értelmében nem bírta.

A miniszterium nem lehetett felelős oly egyénnek, kit egy megbuktatott rendszer nem az ország törvényei értelmében s jogainál fogva emelt állására, s ama rendszer főacatora volt.

Elmozdítván, s ez alapon el is mozdítván őt állásáról, a mint ellentmondás nélkül elmozdíták a magyar megyék örökös főispánjait is, kiknek létele a miniszteri felelősség elvével összhangzásban nem létezik, természetes, hogy a kormány teendője volt helyette ideiglenesen mást nevezni ki. Az ideiglenesség fültétele mellett levén a kinevezés, a kormány jogot nem sértett, s maga oly jogát gyakorolta, melyet a választás elrendeléséig még azon esetben is tehetett volna, ha az országgyűléstől nem bírna szabad kézzel az erdélyi ügyekben intézkedni, bírván pedig szabad kézzel, azt még annál egyszerűbben tehetné.

És tehetné a kinevezést még annál törvényesebben, mert elég előzmény van arra, hogy a szász comest a kormány nevezte ki.

És tennie kellett azért, mert küszöbön áll az új megye-rendezés kérdése, s kérdésen kívül a törvényhozás nem fogja ignorálni a miniszteri felelősség behozatalának azon természetes következményét, mely szerint a kormányközlegeknek a felelős kormányhoz szoros felelősségi viszonyban kell állaniuk, s a megyefőnökök egész Európában alkotmányos államokban praeferenter a miniszteriumok közvetlen kifolyásai, kiknek állásuk a miniszterium fennállásával szoros összeköttetésben állván, a miniszterium változával szintén változás alá esnek.

Ugy vagyunk tehát meggyőződve, hogy a kormányhoz jogában állott, oly hivatalnokot, ki a megyei közigazgatás élén áll, ha bizalmát nem nyerte meg, ideiglenes egy mágára nézve megbízhatósággal cserélni fel; más részről az universitásnak ugyan nem, mert ő erre nem illetékes, de az egyes szász székek képviselőinek szintén jogukban állott, ha kedvük tartja, saját választási joguk mellett felszólalni mindaddig, míg eről a törvényhozás másképpen nem rendelkezett.

És így, ha Szeben székek óvakodik, reklamál sat. azon, mint alkotmányos emberek, éppen nem ütközünk meg, s elismerjük, hogy, ha tetszett neki azt tenni, jogában áll, azonban erre nincs szükség, mert a miniszterium, éppen a kinevezés ideiglenessége által, fennhagyja a választás jogát az országgyűlés intézkedésének.

A brassó-gyergyói vonal.

Székelyföldről, február 1868.

Mióta első levelemet írtam, sok történt; a hivatalos „Budapesti Közlöny“ vizsgálásunkra hozta, hogy a magas kormány komoly figyelmére méltatja vasútvonalaikat s gyűjti az adatokat, melyeknek alapján dönteni fog. Hálával fogadjuk, s annyit óhajtatunk volna, hogy mielőtt végelhatározásra kerülne a dolog, egy szakértő bizottmány a helyszínen vetné össze az adatokat; mert sok dolog másképpen veszi ki magát a papírosan, mint a valóságban. Azóta történt, hogy Maros-Vásárhely városa, azon véleményt terjesztette a miniszterium elébe, hogy a fővonalt ne a Nyárádmentén vitessék fel Ballavására felé, hanem Nyárádtől be Vásárhelyre, onné a szakadaton és sóvidékén keresztül Udvarhelyre s innét végre Brassóba; e nézetet ezen lapok felelős szerkesztője Dózsa Dániel úr is pártolta. Azonban mindez nem nebot változtat azokon, miket novemberben írt levelemben elmondottam.

Seuki e világot nem óhajtaná nálamnál jobban, hogy a vasút a székelyföld minél több pontját érintse; de ha meggondoljuk, hogy Vásárhelytől Udvarhelyig a vasútnak három vízválasztó hegylánczon kell áttörni, s Udvarhelytől Brassóig még hárommal kell megküzdeni, s így összesen hat vízválasztónak neki menni, bajosan hitethetjük el magunkkal, hogy akadjon vállalkozó egy ilyen vasút kiépítésére, mikor más irányban e célt sokkal könnyebben s olcsóbban lehet elérni. Idáig abban a meggyőződésben élek, hogy a Kolozsvárról jövő fővonalt Nyárádtól mindjárt a Nyárad völgyébe kell lépni a valahol Ballavására körül a vízválasztót áttörve Keresztur vagy Segesvárnál a Nagy-Küküllő völgyébe kilépni, honnét az Olt völgyét a két Homoród belészakadásánál elérni s azon átszállni, ellenkező esetben még a két Homoróddal is meg kellend küzdeni.

Attérek ezek után tulajdonképp tárgyamra, a brassó-gyergyói vonalra. Vizsgáljuk meg e vonalat, melyről közlekedési miniszterünk azt mondá, hogy kiépítését a székely érdekek kielégítése teszi szükségessé. Mi, kik itt a székelyföldön élünk, kisebb nagyobb részben ismerjük ezen érdekeket, érezzük ezek hatásait, keressük fel tehát legjobb meggyőződés szerint azon feltételeket, melyeknek egy vasút, hogy a székely érdekeket kielégíttesse, szükségképpen meg kell, hogy feleljen.

Én részemről a következő érdekeket s azokhoz kapcsolt feltételeket találok:

A kereskedelmi érdekeket illetőleg: szükséges, hogy azon vonal a lehető legrövidebb úton kössön össze, mind a Dunaféjedelemségekkel, mind Magyarhonnal.

Nemzetiségi tekintetből: a lehető közeli érintkezésbe hozzon erdélyi és királyhágóntúli testvéreinkkel.

Spezialis székely érdekeket illetőleg: minél szorosabb érintkezésbe hozza egymással székelyföldünk elszórt fiait, segítve elő az egymással érintkezést és egyesülést.

A stratégiai érdekeket nem mint különösen székely, hanem mint országos érdeket említem meg.

Azaz hízolgek magamnak, hogy a főnnebb felállított feltételek között nincs egy is, melyet minden székely alá ne írna, de nincs egy is, melyet el lehetne hagyni, ha a mondott vasút által a székely érdekeket kielégítenni akarjuk. Vizsgáljuk most meg, mennyiben felel meg az említett vasút ezen feltételeknek.

Azon merésznek látszó állítást hátorokodom kockázatomra, hogy a brassó-gyergyói vonal ezen feltételek közül egyet sem elégít ki, kivéve a stratégiai, de a mely ránk nézve csak másodrendű dolog.

1) Nem elégíti ki a kereskedelmi érdekeket; mert igaz ugyan, hogy az említett vonal közel hozna a Dunaféjedelemségekhez s megnyitná előttünk azok gazdag terménykamrait, de elvágna egészen a mivelt ipardús nyugattól. Mi haszna lenne a gyergyói vagy osiki embernek ilyen közlekedési eszközben? ha pl. valaki innét valami árut, portékát akarna vasúton szállítani Kolozsvárra, a miniszteri tervezet szerint, a portékának előbb Brassóba kellene menni, innét Segesvárra kerülni, onné vándorolni Medgyesre, Balásfára, Tövésre (jó hogy még nem Pánesovára), most a Marosmentén fel Hadrévre, innét az Aranyosmentén Tordára s úgy Kolozsvárra!!! Egy ilyen vasúti összeköttetés egész monstrum lenne a magyar vasútálózatban, annyit tömőntelen szöglet, kanyarodás, hogy a debreczen-kassai vonal, melyet a tokaj-miskolci kanyarodásért különösen, abszurdumnak tartanak, ahoképezt csak gyöngéd eltérésnek nevezhető. S mibe kerülne ily összeköttetés mellett a szállítás? bizony gyakran az egész szállított nyers termény sem érne annyit, s akkor ezélszerűbb volna az egészet abban hagyni; mert kofyogós szekereinkkel is el tudók holminkat annyit vagy még olcsóbbért szállítani, s az országnak sem okoznánk haszon nélküli költséget. Hyen vasút csak arra való lenne, hogy a neve legyen meg, miszerint a székelyeknek is van vasútjuk, de bezzeg nem köszönők meg.

2) Nemzetiségi tekintetből pedig valódi esápnak tartom. Ezen vonal Gyergyótól le Brassóig, mindig úgy tűnt fel előttem, mint egy felkiáltó jel, mely nem arra hív fel „Tengerre magyar“, hanem „Oláhországba székely.“ Ha már most nagy esápnaként nehezedik rajtunk a székely kivándorlás; ha már most erőszékesítünkbe kerülend azt megatolni: mi történik akkor, ha magunk egyengetjük előtte az utat; magunk nyitjuk fel előtte a kapukat, sőt a mi több, mintegy mesterségesen tereljük arra testvéreinket elvágya előtük az utat

nyugatra. De hát mi köt Oláhországba, hogy székely népünket mesterségesen arra tereljük, megnehezítvén nekik a nyugat felé juthatást? miféle boldogság várakozik ott rájuk? ki várja ott őket testvéri keblére ölelendő? Nincs nekünk arra semmi; nekünk mindenünk nyugatra van; arra vannak testvéreink, ott találhatunk rokonkeblékre, ott nyerhetünk támaszt, de arra vonz minket a polgári miveltetés is.

3) Spezialis székely érdekeinket sem elégíti ki. Mi megkívánjuk egy székelyföldi vasúttól, hogy bennünket közelebb hozzon egymáshoz, szorosabb érintkezésbe jöjjünk egymással s lehetőleg egy központban vagy legalább központ körül egyesítsen. A székelyföld hosszan elnyúló fekvésénél fogva nem bír egy központtal; kedvezőtlen topographiai viszonyainál fogva az egyesülést, összetömörülést, minden lépten gátolja, e nélkül pedig nincs erő, nincs közmondásosság, s a mi van, annak is az erők széthajlása miatt nem sok láttatja van. Innét van, hogy nem tudunk valami életrelvő vállalatot felmutatni, sőt még egy jóra való gazdasági egyetünk sincs, hanem csak egy a lapokból olvassuk, hogy másutt ilyen is létezik, éppen mintha Krimiaiban, vagy valami kozák provinciában laknánk.

Ha a vasúttól nem is kívánhatjuk, hogy minden ezen hátrányokat elenyésztesse, de kívánhatjuk talán, hogy lehetőleg kevesebbitse; ezért szükségesnek tartom, hogy a székelyföldi vasút, ha valódiilag az akar lenni, székelyföldünket lehetőleg a középen derékba meste.

A mi a stratégiai érdekeket illeti, arra nézve a brassó-gyergyói vonal ellen nincs semmi kifogásom; mert, nézetem szerint, ezeket teljesen kielégíti, sőt úgy látszik, hogy az egész vonal tervezeténél csak is ezen érdekek voltak az irányadók, csak hogy nevet adtak mást.

Miután felsorolt okaimnál fogva a brassó-gyergyói ágvonalt a székely érdekeket nem hogy kielégítené, desőt azokra határozottan káros, s így elvetendő; két kérdés merül fel, melyekre meg kell hogy feleljek. Egyik: van e hát valamely más vonal, mely mindezen érdekeket kielégítené és kivihető is volna? Erre előlegesen is azt felelem: van. A második kérdés: vajlon a brassó-gyergyói vonal véglegesen elvetendő. Erre feleletem az, hogy: nem.

Az első kérdésre azt felelem, hogy van olyan vonal, mely az általam fölhozott érdekeket képes volna kielégíteni s ki is volna viheto; de hát melyik az s hol van? Szerintem ilyen vonal a keresztur-udvarhely-gyergyói vonal. Ezen vonal megfelelné minden tiszta székely érdekek: egyaránt összekötne nyugattal és kelettel, s mindkétfelé gyorsan juthatnánk árucikkeinkkel (feltéve, hogy a fővonalt Kereszturól Nyárádtól át menne Kolozsvárra); de kielégítené nemzetiségi érdekeinket is, mert nem vágná el a nyugattól, hanem azzal lehető közeli összeköttetésbe hozna Székelyföldünket úgy szólva derékba hasítva, s ha a kolozsvár-nyárádtóli kereszturi fővonalt mindentűt a székelyföld szélén haladva Brassóig kiépül, egy központ t. i. Udvarhely vagy Keresztur körül meglehetősen lennének összpontositva.

Ennyi érdeket volna képes ezen vonal kielégíteni, de csak is az, és én semmi más vonalat nem ismerék a székelyföldön, mely mindezen tulajdonokkal bírna — egyet sem.

De még más előnye is vannak e vonalnak; mert Gyergyóól a Beszterce vize mellett könnyen bevihető Moldvába egyenesen Jaszszynak, s ezáltal honunk a moldvai kereskedés főhelyével jöne összeköttetésbe; másfelől Csikon és Háromszéken át összeköttetésbe lenne hozható Brassónál a fővonallal. Ebben az esetben, s csak is ebben a gyergyó-brassói vonalt ezélszerűen találok, s ezzel megfeletem egyuttal, hogy minő esetben lehetne a brassó-gyergyói vonal kiviheto. Ezen kívül egy keresztur-gyergyói vonal, Gyergyóól idővel levitetőhetné a Marosmentén s összeköttetésbe lenne hozható egy marosvásárhely-besztercei vonalal, s így a székelyföld a lehető legközelebbi vasútálózatot nyerhetné idővel.

Az általam indítványozott vonal tehát tiszta székelyföldi vonal lenne, mely a székely érdekeket, minden eddigi szóba hozott vonaloknál tökéletesebben elégítené ki, s ennél fogva kiépítése, mely éppen nem kerülne valami sokba, mulhatatlanul szükséges. Erre nézve szükségesnek tartom, hogy azon társulatnak, mely a kolozsvár-keresztur-brassói vonalt átveszi, ezen vonal is átadassék oly feltétel alatt, hogy a fővonalt kiépítése után ezen ágvonalt Kereszturól Gyergyóig 3, vagy legfőlebb 5 év alatt mulhatatlanul kiépítse. Ha a fővonalt Brassóig s ezen ágvonalt Gyergyóig kiépül, a stratégiai érde-

kok sem lesznek elhanyagolva; mert a vasútaktól akármelyik szorost el lehet 48 óra alatt érn.

Ezen sorok írásában semmi egyéb érdek, hanem csak is hazám és nemzetem iránti szeretet vezérelt; hogy tőrekvés, hogy az, melyet úgy szeretünk, minél boldogabb lehessen. — Adja Isten úgy legyen.

Az az egy székely.

Kolozsvári jogegyetem.

A napokban közlök, hogy Jakab Bogdán ö mlsga a helybeli jogegyetem ideiglenes igazgatójának kinevezetvén, ezen fontos állást egész ünneplésséggel el is foglalta. Jeles és hatásteljes be- közzöntbeszédét érdekesnek találjuk közölni, a mint következék:

Tekintetes és tudós Academiai tanár kar! Szeretett jogacadémiai ifjuság!

A most felolvasott kegyes rendelet szerint vallás és közoktatási minister ur ö nagyméltóságának magos intézvénye következtében ezen királyi jogacademia ideiglenes igazgatójává megbízottván, ezen állomásomat elfoglalandó nem kevés aggodalommal léptem e terembe, mert egy részről feladatom nagy fontossága, más részről tehetségem korlátoltsága intő jelként lebegtek előttem, ki megszoktam lelkiismerettel felelni meg annak, mit időnkénti elhivatásom tesz kötelességemé.

Fokozta aggodalmamat különösen annak tudata, hogy a tudományos intézetek azon egyikének állítottam élére, mely alig öt év előtt nyervén életet, annak a minden kezdettel járó sokoldalú nehézségek között gondos kezekkel letett gyökerei, melyeknek az élet földjébe illesztésén nagy érdemű és széles ismeretekkel bíró elődöm annyi bölcseséggel s teremtő erővel, a tisztelt tanári kar oly lankadatlan munkássággal s áldozatkész buzgósággal fáradozott, sokszorozott figyelmet és kegyelletes ápolást igényelnek arra, hogy megerősüdjenek, s tudományos intézetünk megfelelően minden irányban azon nagy reményeknek, melyeket ahhoz hazánk ifjainak úgy erkölcsi mint tudományos mívelődése érdekében a Fejedelem s Haza kötöttek; és a tökéletesedés azon fokára emelkedjek, hogy méltó testvére lehessen a közeli-merést kiérdemelt hasonló tanintézeteknek.

Bűn lenne azonban az pályám kezdetén elcsüggedni s kétségbevonni azon erők készséges közreműködését, melyek jogacadémiánk jelenlegi már is életerős állásba helyezésének dicsőségét kivívták, s a tisztelt tanár urak hazafias érületében, s a nevelés ügye iránti üntudatos szorgalmába vetett bizodalom sokkal nagyobb, semhoggy meggyőződve nölennék arról, miszerint szakavatottságuk, bölcseségük, s az ügy iránti lelkesültségük minden tehetségével készek lesznek feladatom megoldásában engemet gyámolítani s kivívni azt, hogy azon intézet, melyet csemete korában ifju keblök egész melegével, szellemi tehetségük összeségével s a magosra törő lélek feltartóztatlan odaadásával ápolnak, dus lombokkal gazdagítottassék, s ifjaink erkölcsi s tudományos míveltségében az ohajtott gyümölcsötök megteremjen.

S mert ezekről állhatatosan meg vagyok győződve, s mert hiszem, hogy a tisztelt tanári kar elhivatásának nagy fontosságától, azon kincsnek, mit a szülők fiaikban, s a haza ezekben vetett reményeiben gondozására biz, értékétől áthatva, el is van határozva annak minden irányban megfelelni, s ezt nem csak minden kártól megóvni, de sokszorozottan adni vissza a szülőknek, s teljesületen bemutatni az édes hazának, nincs egyéb kívánivalóm, mint hogy a tisztelt tanári kar, őszinte bizodalommal visont bizalommal megtisztelni, engem feladatomban támogatni, egyesített erővel jogacadémiánk jó hírnevének, méltóságának és virágzásának megőregbitésében segíteni méltóztatassék.

Van azonban egy nevezetes tényezője még intézetünknek, melynek üntudatoságától s helyzetének komoly felfogásától függ ápoló gondozásunk minden sikere, s azért Önékhöz fordulok ifju polgárai királyi jogacadémiánk!

És midőn ezt teszem, akaratom ellen is ifjukorom emlékei ébrednek fel bennem, — azon koré, melyben egy emberélet egész jövője állott előttem a fiatal kebel minden érényével s arany álmaival.

Hogy mennyi volt gyengeség abból, mit az ifju hév és lelkesült képzelődés érénynek tartott, s hogy mennyi lesz semmivé az álmakból, a tapasztalatlan ifju nem tudá, ezekről a férfikorra ébredés nyújtott felvilágosítást, s azon a multa nézve visszahatást nem gyakorolhatott tudatot, hogy minden perc, mit tökéletességünk s magunk alapos előkészítésére a végett, hogy azon helyet, melyet a társadalomban elfoglalni hivatta leszünk, testben, léleken tökéletesen betöltsük, fel nem használunk, örökre elveszett.

Igen, csak a férfikorra ébredés adja kezünkbe a látcsövet, melyen a multa viszszanéve annak tévedéseit s ezeknek jövőnkre hatását kápráztatástól megtisztult szemekkel maga teljes valóságában belátjuk; a férfikorra ébredés tárja fel előttünk az élet valóságát, melynél az ifjukor ábrándjai eltűnnek, s azon könynyúség, melylyel egy jövőt alapítani hittünk, gondallal terhel nagy súlynak mutatja fel magát.

És ha ez ébredés csak saját egyéniségünkre terhelné a mulasztások és tévedések következmé-

nyeit, még megjárna — áme ott állanak előttünk a szülők alakjai bágyadtan az érettségünk gondok zaklatása alatt álmatlanul eltöltött éjek miatt, és szakmót kérve a bennünk vetett remény, réánk fordított gond és költségért. És ott áll a társadalom, a haza, számbaveendők azon készületet, melylyel honpolgári kötelességünk pályáját megkezdeni akarjuk; ott áll a szépművészet és irodalom tere, ott a szellemi és anyagi előhaladás anyai factora: a különböző vállalatok és társulatok, s annyi jótékony intézet — ott a közigazgatás és igazságszolgáltatás, ott a tevékeny élet nagy világa, s végre a legfőbb hatalomnak a törvényhozásnak termei, s komoly hangon kérdik az időnkénti ifju nemzedéktől: miként sáfárkodtál azon szikrával, melyet Isten keblebe oltott? boztál-e magaddal annyi tehetséget s férfias akaratot, hogy jogos követeléseinket, várakozásunkat kielégítsed!? Boldog, ki e kérdésekre igennel felelhet, s érezve, hogy ifju éveit a tökéletesedés gazdag kincseinek gyűjtésére használta, tette kész akarattal s bátran lép azon tere, melyet életnek neveznek, s melyen a haza s emberség boldogításában hasznosnak munkálóra annyi öröm és dicsőség várakozik.

E hatásos kornak küszöbéhez közelednek Önök ifju barátim! még egy pár év és az önállás mezejére jutnak, melyen saját erejüknél tenni, hatni és munkálni lesz feladatok.

A siker attól függ, mit gyűjtöttek különben gondatlan éveikben azon intézetekben, melyek a tudományos míveltség és polgári érények elsajátítására annyi áldozattal állítottak fel számunkra.

Igen kevés idő múlva, Önökön lesz a sor amaz imént említett működési terekre lépni, Önök lesznek hivatta a haza szülőjében kifárad munkások szakmáját egy részben egykor átvenni, s tovább fejleszteni mind azt, mi a felséges uralkodó trónjának támogatására s a haza javának jóléte emelkedésére, boldogságának, fényének és dicsőségének őregbitésére, mi a társadalom s polgártársaink jóléte megszilárdítására annyi aggodó küzdelemmel, s honfűi érényvel épen most foglalkoztatja a haza legjobb fiait.

Nincs okom kétségbe vonni, hogy Önök helyzettük s jövőjüket s mindazt, mi saját maguk, polgártársaik és hazájuk érdekében ahhoz kötvő van, komolyan megfontolták, s valamint átgondolták azon felelősséget, melylyel ifjukoruk éveikért tartoznak, ugy erős akarattal vannak felruházva aziránt, hogy a férfui korba belépve mindazon feladatok, mi ott Önökre vár, egy alaposan kimivelt honpolgárhoz illőleg meg is fogják felelni.

S azért csak arra figyelmeztetem és bivom fel Önöket, hogy azon kevés időt is, mely még arra van számva, hogy a tudományos intézetekben ismereteik gyarapítására fordítottassék, használják fel lelkiismeretesen minden szorgalommal az erkölcsbeni megerősítésre, s az egykori elhivatásuk kulcsát kiszolgáltató tudományok alapos kizsákányolására; legyen a társas életben s ezen intézet falai között Önök mivelt visellete, szerénysége s fáradhatatlan szorgalma oly kép, mely mindenki által elismeréssel méltányolt példányul szolgáljon az Önök nyomába lépendő ifju sarjadéknak, s legyen az oly tükör, melyből mindazon remények teljesülését előre kilátni lehessen, melyeket Önök jövőjéhez kötöttek a szülők, fejedelem és haza.

Nem is kell mondanom, hogy e czélok elérsere mulhatatlan feltétel az intézet szabályainak hű megtartása, a jelenlegi elhivatásuk szerény köréből ki nem lépés, a tanár urak iránti tisztelet és bizodalom, s egyedül a tudományos mívelődésnek való teljes odaadás.

Nem akarom én e szavakkal át hangsúlyozni, hogy a serdülő ifjuság szemét hunyjon azokra, mik a tanoda falain kívül a nagy világban történnek; éppen nem; annak, ki a jövőben hasznosnak élni és munkálni akar, mulhatatlan érdekeiben áll a multat tanulmányozni s a jelenet figyelemmel kísérni, hogy ezekből következtetést vonjon jövőjének helyes, okos és hasznos irányzására; legyen azonban az ifju kebel előtt a mult és jelen azon virágos rét, melyről mint a méh szedje a tapasztalás és bölcsesség mézét, hogy azt az önálló élet gyakran zordon napjaiban felhasználhassa, — legkevésbé engedje pedig magát pillanatnyi lelkesültségében oda ragadtatni, hogy időelölti, s mert még kellő tájékozási tehetséggel s helyismerettel nem bír, káros barangolással ama virágos rétet letarolja; legyen figyelmes észlelője a gép működésének, de avatatlan kezekkel ne nyuljon kerekék közé.

Részemről biztosítom Önöket, hogy mindenben, mi Önök javát, előmenetelét és becsületét illeti, készséges gyámolítójuk s oltalmazójuk lesznek, s arra fogok törekedni, hogy jogacadémiánk jó híre neve mind inkább növekedjék, s célja soha meg ne hiúsittassék; de más részről szigoru bírāja lesznek mind annak, mi e legjobb szándékotoknak rossz akarattal utjába gördítették, s azért felteszem sőt egeybet nem is hihetek, mint hogy Önök ifju barátim s szeretett polgárai s jogacadémiánk vetelkenni fognak azon, hogy az idő alatt, mig ideiglenes igazgatói elhivatásom tartand, azon szép égre, melyet académiánk fölött ragyogni ohajtok, legkisebb felleg se boruljon; — miszerint ugy Önök mint én megelégedve, s örömmel mondhatunk el bucsuzásunk perczében, hogy az itt eltöltött idő sem nekünk sem a társadalomnak el nem veszett, sőt megtörölte mindnyájunknak ohajtott gyümöl-

csét, a felséges uralkodónak a hű alattvalókat, az imádott hazának a hasznos fiaikat, Önéknek a jó polgári érények gyakorlására szükséges képességet s nekem a legszebb jutalmat, az Önök bizalmából és sikeres előmeneteléből merített megelégedést.

Szüükséges-e commentálni az urbéri nyiltparancsot?

(Folytatása és vége.)

A tisztelt B. úr fontosabb érvelésére szerény észrevételeimet a mult számban már megtettem; ezután tehát már csak azon kisebb fontosságú mondataira kellend még felelnem, melyekkel amazok hatalyát erősíteni s az én érveimet gyengíteni igyekeztek.

En kérdésben tettem volt czikkorozatomban — több más motivumok felsorolása mellett — azt, hogy midőn még maga a felosztalott kir. legfőbb törvényszék is az urbéri pátens „több cikkelyei“ valódi értelme iránt kétségben volt, s e miatt felsőbb helyre magyarázatért volt kénytelen folyamodni: hogyan lehetne remélni, hogy a felállítandó urbéri törvényszékek a pátens némely §§-ai illetékes helyről commentatiója nélkül az igazságszolgáltatás követelményeinek megfelelően? E kérdésbeni érv megdöntése végett B. úr azt, hogy a legfőbb törvényszék a nyiltparancs értelmezése iránt felsőbb helyre folyamodott volna — valótlannak állítja; minthogy azonban maga is beüsmert annyit, hogy „a felosztalott kir. legfőbb törvényszék a székely örökségek és a székelyföldi tagosítások ügyében tett fölterjesztéseket, s azt mondja, hogy csak „a mi a vármegyei urbéri pereket illeti, nem kért soha utasítást,“ ezen mondata által (tekintve, hogy én sem székely, sem megyei birtokról, hanem általánosságban a pátens „több cikkelyei“ röl szólottam) feloldozott engem a kérdéses állítás további megczafolásától.

Várta volna B. úr, hogy én a commentálndó §§-okhoz készítettem volna egy munkát, s családokzik, hogy azt mondtam, hogy erre időm nem volt. Higyje el t. B. úr, hogy erre időm valóban hiányozott. Aztán (eltekintve attól, hogy egy bárki által kimondott privat értelmézet, amugy sem volna kötelesek elfogadni mások, s elnézve attól, hogy czikkorozatomban nem is volt szándékom az, hogy a pátens mily értelembe commentatiójáról véleményt adjak, hanem csak az volt czélom, hogy a commentatió szükségét bebizonyítsam) a mint czikkorozatomban is megmondtam, a pátens illető cikkelyei egyoldalúság nélkül, megfelelő, helyes értelmű commentatiója egyes embernek nehéz feladat is. Am méltóztatassék megkísérteni. Sziveskedjek — ha több ideje van, mint nekem — legalább a pátens I-ös, vagy II-dik fejezetbeli cikkekhez, vagy csak legalább a szóban forgott 6-dik és 16-dik cikkhez összeállítani egy oly szabatos értelmű fogalmazást, mely minden azon §§-ból kifolyó s azok alapján elhatározandó kérdésekre nézve határozott és kétségtelen értelmű olyan utasítást foglaljon magában, a miből a felek, vagy ügyvédek s az urbéri bírák teljes tiszteességgel minden esetekre nézve bízton tudhassák, hogy quid juris? Tegye aztán ezt biztón, majd meg fogja látni, hogy bármily figyelemmel, jó szándékkal s jóhiszeműséggel igyekezett is a feladatnak megfelelni, mégis aligha fog örvendheti annak, hogy értelmezése vagy egy, vagy más oldalról gáncsolásoknak, félreértéseknek s hírlapi kritikáknak kitéve nem lesz. Időm hiányán s ismereteim korlátoltsága érzeten kívül éppen ilyféle tudat tartóztatott engemet is egyrészt attól vissza, hogy proprio motu a magyarázatot igénylő cikkek mily fogalomban commentatiójára véleményt adjak; mert egyéb kötelességim időmet elfoglalják, s tehát a hírlapi vitatkozásokat — ha arra felhiva nem vagyok — kerülöm.

Sok mindent mondnának még B. úr reflexióira, de hagyom, hogy feleljenek ha tetszik, azok arra, kikhez czélzásai intézve vagynak, s magam még csak egy pár megjegyzésre szorítokozom:

B. úr czikkéből kilátszik, hogy foglalkozott az urbéri nyiltparancsossal, és pedig bűvebben és komolyan. Az is kitűnik abból, hogy annak szabványait — a mennyire én kivettem — mind a birtokosság, mind a nép érdekeire egyenlő tekintettel, szabadelvi felfogással értelmezti. Valóban ilyen eljárás tartok helyesnek csekély magam is, mert egy azzal ellenkező irányu által az én korlátolt felfogásom szerint akármily szempontból tekintsem, sokkalta több hátrány, mint haszon eszközöletnék.

Helyén tanulom itt, félreértés kikérülése végett, kimondani, hogy én e szabadelvi nek tartom az urbéri nyiltparancsot, a mint azt annak szó szerinti kitételeihez ragaszkodva, felfogom. Sem a birtokosságra, sem a népre nézve a pátens kedvezőtlenebbit nem tartom kívánatosnak, s csupán arra terjed ohajtásom, miszerint a hol a zöveg nem eléggé tisztá — commentáltassék az a kitélhető legtisztább értelemben, és a hol az illető tétel nem terjed ki a vonatkozó minden más esetekre, vagy a hol a pátensben egy vagy más kérdés feletti határozomány későbbi intézkedéseknek van felmutatva — ott e hiány mielőbb pótolassék ki, a hol pedig a megváltásra minősített tartozományokról van szó: ottan a „K. Közlöny“ idei 19-dik számban kifejtett ajánlataimhoz képest (melyeknél mind a birtokosság, mind a köznép, mind a haza érdekeit egyenlő figyelembe tar-

tani igyekeztem) avagy más akármely jobb módozattal is: a váltásg öröszteszte a népre nézve tételesség mentől könnyebbé, de ugy, hogy a birtokosság azon földéiert, melyeket a pátens a szolgálmanyosok kezéni maradása minősít — kapjon megfelelő kártérítést vagy váltásgot, s ne kapja azt aprádonként, hanem kapja meg egyszerre, s teljes mennyiségben, hogy ezáltal minden károsodástól teljesen óva legyen.

Visszatérve már közvetlen a tárgyra — ki nyilatkoztam, hogy egy cseppet sem vonom kétségbe, hogy B. úr teljes jóhiszeműséggel meggyőződésből állítja a pátens tisztának; de kételkedem azon, hogy az alsóbb törvényeszekéknél a tárgyalások rendjén esetenként fölmerült kételyeket alkalma lett volna személyesen és gyakrabban észlelni, és kétlem azt, hogy ismerő mind azon ferde értelmezéseket, melyekkel a pátens némely, még elég tiszta szövegi cikkei is azok szönyomozólag veti értelmétől eltérőleg annyiféleképpen elmagyaráztat, mert különben alig hiszem, hogy a commentatiót fölőlesgesnek tartaná.

Még csak azt jegyzem meg, hogy magának t. B. úrnak is reflexiója rendjén használt egy pár kitélebből, ha nem csalódom, oly valami vehető ki, mintha a commentatió szükségességét csak a vármegyei urbéri ügyekre nézve tagadná ellenben a székelyföldiekre nézve ezt beismeré. Azt mondja ugyanis egy helyen, hogy: „a mi a vármegyei urbéri pereket illeti, éppen szükség sincs az urbéri nyiltparancsot commentálni“ és később ily szavakkal ismétli ezen kitétel a II-dik szakasz említésénél, hogy „a mi a vármegyei birtokokat illeti a második szakasz §§-ai is elég tiszták.“ Én a vármegyei birtokoknak a székelyfölditől való ezen többszöri s a reflexióban foglalt módon megkülönböztetése által mintegy azt látom kimondva, hogy a székely földbirtokokra nézve nem az a véleménye, mint a mit a megyeire nézve mondott, s hogy tehát nézete szerint, a mi a székelyföldi birtokokat illeti, ezekre nézve a pátens nem elég tiszta, s mint ilyen commentatiót, vagy módosítást igényel.

Már pedig, hogy ha jól fogtam fel t. B. urat, akkor megkülönböztetését nem hagyhatom azon észrevétel nélkül, hogy kétségtelen ugyan szerint a megyei területi institúciók a székelyföldiekkel nem mindenben ugyanazonosok; de másfelől az is igaz, hogy a két területre nézve — habár némű eltéréssel is — csak egy urbéri pátens készült, a melynek 28-dik cikke tisztán azt mondja, hogy „a pátens első és második szakasza határozatai a székelyföldön is alkalmazandók; oly telkekre azonban, melyek a volt törvények szerint tulajdonképp székely örökségek minőségével bírnak, csak a nyiltparancs II-dik szakaszának határozatai alkalmazhatók.“ Ezekhez képest tehát a székelyföldi urbéri viszonyok is ugyanazon pátens I-ös, vagy II-dik szakaszbeli; de mindenesetre azon pátens határozományai értelmében mondatván megoldandóknak, a mely pátens a megyei területi urbéri ügyek eldöntésénél is alapul szolgál: ennélfogva, nézetem szerint, a ki a székelyföldi birtokokra nézve az urbéri nyiltparancsot akár commentálndónak, akár ni más úton módosítandónak tartja, az már ezáltal ugyanazon 1854. jun. 21-ki nyiltparancs commentatiója, vagy modificatiója szükségességét ismertebbé, a mely a megyei és székelyföldi birtokokra közösen kiterjed, mert már a székelyföldi zsellerek iránt kilátásba helyezett intézkedés is a pátens némely tételének commentatió, vagy bármi más útoni módosítását okvetlenül maga után vonja.

Meglehet, hogy B. urat sem czikkorozatom, sem jelen soraim által nem voltam képes meggyőzni arról, hogy a pátens némely cikkei illetékes commentatiója szükségességét; — azonban be kell vallanom, hogy B. úr érvelései sem voltak képesek nézeteimben megiglatni engemet, — mert

Miután tény az, hogy, a mint czikkorozatomban számos példakkal bebizonyítottam, a pátens némely §§-ai számtalan felé elérteletmetnek; miután tény az is, hogy az egykori urbéri főtörvényszék, valamint később a közelebből felosztalott kir. legfőbb törvényszék a pátens több §§-ai iránt maga is kétségben volt és ez utóbbi utasításért is, de tudomra eredménytelenül folyamodott, miután továbbá maga a „K. Közlöny“ idei 21-dik számában megjelent mult évi juniusi emlékirat habár a commentatiót nem mondja is szükségesnek, de állítja azt, hogy a közelebbi időkben a törvényszékeknek az urbéri „ítéletekben egymással ellenkező ítéletek keletkeztek,“ miután még tovább a pátens némely §§-ai egyes intézkedéseket későbbi s mai napig is még meg nem történt határozományoknak tartanak fenn és maga Ö császári és apostoli kir. Felsőge is a pátens némely hiányain segitendő, néhány év előtt már tárgyaltni szándékolta annak több cikkeit; miután továbbá nemcsak magán körben lehet az urbéri ítéletek bázisának ingatag volta felett panaszokat inajndem naponta hallani; de már több törvénytudók, a pátens „nem tisztának,“ „szövevényesnek,“ „törvénytisztaságot nélkülözöknek,“ „hiányosnak“ a nyilvánosság terén is sokszor beismerték, s csak éppen a napokban is tisztelt P. V. E. úr, mint az urbéri ügyekkel nagyon sokat foglalkozott gyakorlati ügyvéd a már idézett „Tapasztá-

latok"ban maga is a patens némely cikkeit illetékes úton megváltoztatni s megmagyaráztatni szükségesnek mondja, miután végül a patens hiányos voltát, a fennebb érintettek kivül, már azon körülmény is szemlélőmást bizonyítja, hogy illetékes helyről commentatio nem történt: több gyakorló jogtudósok különböző kisebb-nagyobb terjedelmű művekben a patens magyarázati, interpretálási látták szükségesnek, a mely körülmények mind azt tanúsítják, hogy a nyilparancs határozmányai nem mindenben elég tiszták: ezekből kifolyólag s a cikkcsorotokban (és ezzel ugyanazonos, de kissé bővített „Nebány szó az urbéri patens commentatioja szükségeséről s vélemény azon módóról, melylyel a szelléri tartozmányok megváltozása s a szelléréknek a robott alól a birtokosság kára nélküli felszabadítása eszközendő volna“ című dolgozatomban) bővebben kifejtett okok alapján, meg kell maradnom azon sokszor kimondott nézetem mellett, hogy a patens némely cikkeinek commentálása szükséges és az igazságszolgáltatás érdekében elmulasztáshoz sürgős teendő.

Méltóan t. B. úr — ha netalán eddig nem tette volna — elolvadni Dorgó Gábor „Tájékoztató az urbéri ügyekben“ című munkáját, továbbá „Indreptariu in causae urbariali“ és „Commentariu la patenta dein 21. iunii 1854. de I. P.“ című iratokat és különösen Dr. Sentz „Der Wirkungskreis der urbarial Gerichte“ című nagyobb terjedelmű művét, méltóan összenézni ezekben az egyes cikkekre értelem iránti nézeteket, hasonlítja össze ezeket és a közelebről az urbéri ügyekre nézve a lapokban kijött véleményeket egy egymással, mint saját nézetével is, s talán akkor a patens commentatioja szükségeséről meg fog győződni.

Am maradjon meg nézetében, vagy ne maradjon, én tisztelem B. úr meggyőződéséből eredő véleményét; de magam részére is azt kérem s kérem, hogy a ki véleményemben nem osztozik is, ne vonja kétségbe legalább jó szándékát*) s bírálja szerény dolgozatomat oly szempontból, mint a mily öszintén jó volt célzatom, melylyel azt irtam s a nyilvánosság elé bocsátottam.

Kolozsvárt, február 26-kán, 1868.

Vajda László.

Hivatalos közlemények.

(A „Budapesti Közlöny“ után.)

A magyar kir. igazságügyminiszterium rendelete

az Erdélyben felállítandó külön urbéri bíróságok tárgyában.

Azon czélból, hogy Erdélyben az urbéri birtokviszonyok végleges szabályozása a lehető gyorsasággal befejezhető, s ettől függően a birtoktulajdon biztonsága, a közhitel emelése, s egy okosabb gazdasági rendszer meghonosítása iránti jogosult kívánalmak mielőbb teljesedésbe mehessenek: az 1848-dik évi erdélyi országgyűlésen alkotott 4 dik t. cikk 5. §-a, valamint az országgyűlés mindkét házáról nyert felhatalmazásom, s ő császári és apostoli királyi Felsője f. évi febr. hó 28 kán kelt legmagasb elhatározása alapján rendelem a következőket:

1. §. Az egykori földesurak és a volt jobbágyok között létező urbéri kapcsolatból származó, az 1854. évi június hó 21-én kelt legfelsőbb rendeletben s az azzal kapcsolatos későbbi kibocsátványokban felsorolt jogügyletek elintézése s az ebbeli birtokviszonyok szabályozása körüli bírói teendőkre ideiglenes királyi urbéri törvényszékek állítanak fel, a melyek hivatalos működésüket egy külön rendelet által meghatározandó napon fogják megkezdeni.

E naptól fogva tehát az erdélyi törvényhatóságok bíróságainak, egymint: a megyei, vidéki és széki törvényszékeknek a fennebb érintett urbéri ügyekre is eddig kiterjesztve volt bírói hatásköre megszüntetett, s e bíróságok kötelesek az előttük folyamatban levő urbéri pereket az illető királyi urbéri törvényszékhez további eljárás végett átszállítani.

2. §. Ennek folytán következő királyi urbéri törvényszékek állítanak fel:

1. Kolozsvárt, bírói hatósága alá tartozván: Kolozs megye, a nagy-nyulási, tekei és örményesi járások kivételével; továbbá Tordamegyének tordai (alsó) kerülete.

2. Maros-Vásárhelytől, a melynek hatósági kerülete áll: Marosszékből, Küküllő megyéből, Tordamegyének szász-régeni (felső) kerületéből és Kolozs megyének nagy-nyulási, tekei és örményesi járásából.

3. Csik-Szeredán, melyhez Udvarhely- és Csikszékek tartoznak.

4. Seps-Szent-Györgyön: ennek hatósága kiterjed Háromszéken kívül Felső-Fehérmegyének belső-kerületére, egymint: a peselneki, hídvégi, hévízi, pálási és réteni járásokra, Brassóvidékének ugyanevvel hídfalusi járására (hídfalusi inspectortus) s végre ugyan Brassóvidékéhez tartozó Apáczs, Krizsa és Ujfalu helységekre.

5. Fogarason; ennek bírósága alá tartozik: Fogarasvidéke jelen terjedelmében, továbbá Felső-

*) Tisztelt barátunk meg lehet győződve, hogy azt senki kétségbe nem vonja.

Fehérmegyének külő-kerülete s névszerint a hídvégi, bolgai, gezei, bükösi és keresdi járások, Nagy-Szebenszékhez csatolt Szelistye és Talmács al székekkel együtt.

6. Déván; ide tartozik Hunyad megye egész terjedelmében.

7. Nagy-Enyeden; ennek kerületét képezi Alsó-Fehérmegyé és Aranyoszsék.

8. Dézsán; Belső-Szolnok- és Dobokamegyékre terjedő hatáskörrel.

3. §. Az urbéri törvényszékek kormányi kinevezés után ideiglenesen felállított személyzettel lesznek ellátva.

Mindeniknek hivatali személyzete állandó: egy elnökből, több rendes és pót-ülőkkel és a szükséges számú kezelési és szolgai közegekkel a ./-alatt csatolt személyzeti kimutató (Schema) szerint.

Az elnököket az igazságügyminiszter felterjesztése folytán ő Felsője, a többi tisztai személyzetet pedig a igazságügyminiszter nevezi ki.

A szolgai személyzetnek főlvele a törvényszéki elnökökre bízatik.

4. §. Az első folyamodású urbéri törvényszékek, a hatáskörüköz tartozó ügyek fölött, az elnökök kivül két bíróból álló tanácsulésekben folytatják tárgyalásaikat és hozzák határozataikat.

5. §. A pót-ülők, bár rangjukra nézve a rendes ülőkönél alább állanak, bíraskodási képesség tekintetében amazokkal egyenjogúknak tekintendők.

6. §. Minden kiadványai a székhely-elnevezésen kívül „kir. urbéri törvényszék“ cím alatt, ítéletei pedig ő császári és apostoli kir. Felsője nevében adandók ki.

7. §. Hivatali pecsétje Magyarországnak az erdélyi részreket egyesített ezimert tartalmazza egy körirattal, mely a törvényszék címét fejezi ki, (például: a kolozsvári kir. urbéri törvényszék).

8. §. A megyei, széki és vidéki törvényszékek, mint első folyamodású urbéri bíróságokra nézve még érvényben levő, az új kir. urbéri törvényszékek által is követendő rendelkezés, illetőleg ügyrendtartási utasításnak a jelen rendelet határozataival ellentétben álló szabályrendeletei ezennel hatályon kívül lépnek.

Ellenben az urbéri törvénykezés körüli eljárást egy új utasítás szabályozandja, mely külön rendelettel fog kibocsáttani.

9. §. Az első folyamodású kir. urbéri törvényszékek ügyköréhez tartozó minden tárgyakban a másod fokú bíraskodás az erdélyi törv. kir. tábla kebelében működő külön urbéri szakosztály, a harmad-fokú s legfelsőbb bíraskodás pedig a magyar hétszemélyes tábla erdélyi osztálya által gyakoroltatik.

Kelt Pesten, 1868. évi március 5-kén.

Horvath Boldizsár, s. k.

Az erdélyi kir. urbéri törvényszékek személyzetének és fizetésének kimutatása.

8 elnök 1400 frt évi fizetéssel	11,200 frt.
16 rendes ülők 1000 frt évi fizetéssel	16,000 "
16 pót-ülők 800 frt évi fizetéssel	12,800 "
2 jogbiztos a székhelyföldön	600 "
ft évi fizetéssel	1,200 "
8 irodatiszt 600 frt évi fizetéssel	4,800 "
24 tollnok 350 " " " " "	8,400 "
8 szolga 200 " " " " "	1,600 "
8 segédszolga 180 frt évi " " "	1,440 "
Összesen	57,440 frt.

A tisztviselői utazási illetményei saját hatóságuk területén belül a következők:

Napdíj.	
Az elnökökre nézve	3 frt. — kr.
A rendes ülőkökre	2 " — "
A pót nézve	1 " 50 "
A tollnokokra	— " 80 "
Fuvarbérül pedig minden mtföld után 1 ft 50 kr számítandó fel az utazó bizottság részéről.	

Kelt Pesten, 1868. mart. 5.

Horvath Boldizsár, s. k.

Igazságügyministeri rendelet az adóssági fogságnak Erdélyben leendő szabályozása iránt.

Tekintetbevéve, hogy az Erdélyben érvényben lévő ideiglenes váltórendszernek és ideiglenes polgári perrendtartásnak az adóssági fogságot tárgyazó határozatai jelentékenyen szigorubbak, mint azon szabályok, melyek az 1863. martius 26-ki országbírói körlevél 5. pontja szerint Magyarországon fennállanak; tekintetbevéve, hogy a fennérintett országbírói körlevél 5. pontjában foglalt határozatok az erdélyi törvényekkel nem ellentétesek;

végre figyelembe véve azt, hogy az Erdély és Magyarország jogintézményei közt fennálló ily lényeges különbség Erdély hátrányára, a törvényhozás végleges intézkedése sem tartható fenn okosul; az országgyűlés mindkét házáról nyert felhatalmazásom és ő Felsője legmagasb jóváhagyása alapján, ugy a váltó-, mint a köztörvényi adóssági fogság tekintetében, Erdélyre kiterjedőleg rendelkezem:

1. §. Az ideiglenes polgári perrendtartásnak 19-ik fejezetében körülírt időleges személyi fogságnak semmi esetben sincs helye.

2. §. A biztosítási vagy fizetési személyi végrehajtás a váltóadás ellen, valamint a köztörvényi adós ellenében a végrehajtási személyi fogság csak akkor rendelkezhető el, ha a vagyoni végrehajtás már megkíséreltetett és a végrehajtásra kiküldött bírói személy jelentéséből kiderül, hogy elegendő kielégítési alap nem található.

3. §. A személyi végrehajtás alá került adós tisztességese fogságban tartandó.

4. §. Ha a letartóztatott adós fogságba-jutásától számított tizenöt nap alatt hitelezőjével ki nem egyez, a bíró által felhívandó, hogy arra, miszerint vagyonából hitelezője elöl semmit el nem titkolt, sem ezután annak kielégítése eltitkolni nem fog, és személyes keresményének egy harmadát is hitelezőjének kielégítésére fordítandja, eskült tegyen le.

A bíró a letett eskült szószertint jegyzőkönyvbe veszi, és az adós által aláírattja.

Az esküt letétele után az adós szabadonbocsátandó.

5. §. Ha az adós a 4. §-ban körülírt eskült letenni vonakodik: a hitelező kívánatára továbbra is fogságban tartandó, mely egy évnel hosszabbra semmi esetben sem terjedhet.

6. §. Ha az adós az 5. §-ban érintett eskült jét bármely pontjában megszegné; vagy ha kitűnnék az, hogy hamisan esküdt: ő és mindazok, kik a vagyon eltitkolásánál, vagy más, a hitelezőt megkárosító cselekvésvényél tudva szándékosan közreműködtek, azon büntetéssel sújtandók, mely a fennálló büntető törvényekben a csalás büntetése szabva van.

7. §. Ezen rendelet 2—6. §-ainak határozatai azon adósokra is alkalmazandók, kik jelenleg váltó- vagy köztörvényi végrehajtási fogságban vannak.

A köztörvényi időleges személyi fogságban levő adósok azonnal szabadonbocsátandók.

8. §. Az ideiglenes váltó-rendszer 16, 18, 20. és 21. §-ainak a személyes végrehajtást tárgyazó határozatai, valamint az ideiglenes polgári perrendtartásnak 396—405. és 544—545. §-s, hasonlóképp mindazon egyéb határozatai, melyek ezen rendelettel ellentétesek, hatályon kívül tetetnek.

9. §. Ezen rendelet a közzététel napján azonnal hatályba lép.

Kelt Pesten, 1868. mart. 5.

Horvath Boldizsár, s. k.

A magyar delegatio ülései márcz. 10-én.

A magyar delegatio mai ülésén jelen voltak: Beust, Andrassy, Lónyay, Festetics, Kuhn, Grivicsics és Falke. Csengery felolvassa a római nagykövetségre vonatkozó külön-szavazatot; ez jegyzőkönyvbe vétetik. Felolvastatik a katonai költségvetésről szóló bizottsági jelentés és a bal-pártnak külön-szavazata. Az általános vitát Kerkapolyi kezdi meg, kijelölvé a tövedéseket és hibákat a külön-szavazatban. Várad a külön-szavazatot, Trefort a bizottsági véleményt pártolja. Tisza Kálmán felvilágosítást kíván a temesi Bánát és Vojvodina viszonya iránt, a hadi-budget tekintetében. Grivicsics kijelenti, hogy tövedés van a dolokban; hogy a hadügyminiszter tisztelettel viseltetik a törvény iránt. Tisza megelégszik a felelettel. Szapary Gyula a bizottsági jelentést pártolja. Ivánka indokolja a külön-szavazatot, védelmezvén azt Kerkapolyi ellen. Ülés vége 4 óraker.

Ausztria.

Bécs, márcz. 10. A reichsrath bizottsága elfogadta a belügyi költségvetést. Giskra a politikai rendezés tárgyában törvényjavaslatot igér, mely octóber hóban teljesen valósiiva leend; ezéja leend: az ügyvitel egyszerűsítése; az autonóm közegekre való tekintettel a személyzet kevesbitése; ezáltal 500,000 frtot remél megtakaritadni.

KÜLFÖLD.

KELETI DOLGOK. Boszniából írják a „Napredak“ című szerb lapnak: „A törökök Boszniában azt hirdetik, hogy Szerbiával nem sokára megkezdődik a háború. A muzulmanok vallási könyveiben vannak jóslatok, melyek ez évre a török földön iszonyu vérontást hirdetnek. Meglátnak! Mi boszniták kételkedni kezdünk benne. A szerbek már hat éve igérik, hogy Boszniába jönnek.

„Jer, szerb, jer, határozd el magadat, más-ként elkésel, s a mezőn a vihar után fogsz járni. Bizonyítsd meg végre, hogy nem csak szóval, hanem tettel segíteni akarsz bennünket a török iga lerázásában. — Ne feledd, hogy szemben áll veled a búszke magyar, kivisszaemlékezik múlt-jára és azt mondhatná: „Bosnia az enyim!“ S akkor Szerbiát elveszeszed; amagyar nem fog kimélni; valamennyünk-re ráteszi kezét.“

Az „Epoque“ Napoleon herceg utját azon beszélgetéssel hozta kapcsolatba, melyet — mint e lapnak Berlinből jelentik — Bismarck gróf legközelebb a francia nagykövettel tartott. Ezen beszélgetés tárgyát állítólag a porosz-orosz szövetség képezte. Bismarck ezt legkevésbé sem tagadta, de egyszerűsággal kijelentette, hogy a keleti kérdést

illetőleg, a két hatalom közt nem létezik újabb szerződés. A szövetség Porosz- és Oroszország közt régibb keltű; az újabb fölmerült érdekek megzilárdítbattak volna e szövetséget oly módon, hogy Poroszország, miután nyiltan szól az orosz kormányal, határozottan ellenezte volna ezen hatalomnak a kelet ellen irányuló terveit. Sőt Poroszország ezen magatartása nagyobb benyomást gyakorolt Pétervárotra, mint a nyugati hatalmak öszes előterjesztései és fenyegetései. A dolgok jelen állása mellett, a porosz cabinet nem láthatja be, miért nem csallakozhatnék Franciaország is ezen orosz porosz szövetséghez. Az „Epoque“ tehát azt hiszi, hogy Napoleon herceg ezen ajánlat feletti tanácskozás véget indult Berlinbe. Meglehet, hogy a szóban forgó beszélgetés tetteg végbement, de azt a „Epoque“ bizonyára senkivel sem fogja elhitetni, hogy éppen Napoleon herceg nyert volna megbízatást a Francia. és Oroszország közti szövetség megkötésére.

A „Golos“ egyik cikke a keleti dolgokról szólván, azon következtetésre jut, hogy a háború most nagyon kedvezőtlen volna Oroszországra nézve; mert az állam különben is anomalius helyzetét még rosszabbra fordítaná. Ennélfogva reméli: miszerint a diplomatiának sikerülni fog a végzet-szerűs; fájdalom, elkértilhetlen keleti katastrofát, habár csak egy évre is, elnapolni.

Az „Epoque“ tudni akarja, hogy Mihály szerb fejedelem az idegen hatalmakat ezek belgrádi consului által megkerestette, hogy Szerbiának s a többi dunai tartományoknak Törökország elleni pauszai beható vizsgálat alá vétessenek.

A „Genfer Journal“ párisi levelezője írja: „Az új katonai törvény, minden pontjaira nézve, a legerélyesebben fog keresztülvitetni; két, legfőbb három hó mulya Napoleon császár 1 millió katonával rendelkezbetik.

Ellenben a „Liberte“ állításával, a „France“ ismételve erősíti, hogy Napoleon herceg utja nem bír politikai jelleggel, hogy az tisztán csak kéjutas (?) mely Hannovera, Stuttgart, Berlin, München és Bécsre fog kiterjedni.

NÉMETORSZÁG. A Bonaparte faló és burkus érzületű „N. Fr. Presse“ írja: „Napoleon herceg, ki a jövő héten Bécsbe érkezik, minden ellenszenvek daczára, melyekbe gyakran tüközik, a porosz udvarnál igen előzékeny elfogadásra talált. A király látogatást tesz nála, a királyné meghívja theára, felváltva értekeznek hol Bismarckkal, hol ismét a királynével, szóval vétkelvede keresik e vörös herceg társaságát, kiről elmondhatni, hogy ő a napoleoni háromszög forradalmi cathetája, mialatt Eugenia e háromszög reactionarius cathetáját, maga a császár pedig a hypothesenust képezi.

— Mint Bécsből jelentik, az Észak-Schleswig feletti alkudozásokról érkezett kedvezőtlen tudósítások folytán Kopenhágában miniszterválság keletkezett. Az új cabinet megalakításával az erélyes gróf Sponnek bizatott meg.

— Keleti-Poroszországban néhány falusi tanító segélyt kérő felhívást tett közzé, melyben a többi közt mondatik: „A jelenleg oly nagy inség-gel küzdő keleti Poroszországban vannak tanítói állomások, melynek évi jövedelme 20—50 tallerra rug.“

ANGOLORSZÁG. London, márcz. 2. Miniszterválság minden parlamenti és politikai catastropha, vagy haláleset nélkül! Ily különös esemény csak az angol államelemben lehetséges, az angol alkotmányos viszonyok saját szerül fejlődése mellett. A miniszterelnök a kormányt képviseli, melynek vezéreszméje ő benne megtestesül; mint miniszter a kormány élén áll, s egyszerűsággal a kinstár első lordja, the first Lord of the treasury, mert kincs nélkül, pénz nélkül, a legszabadelvűbb államférfi és a legönkenyesebb egyiránt képtelen a kormányzásra.

A miniszterelnök azonföül még őre ő felsége lelkiismeretének, thee of her Maj. conscience. A király nem követhet el jogtalanságot, a miniszterelnök kötelesege tehát minden oly rendszabályt ellenezni, melyet igazoltnak nem ismer el; ha pedig e rendszabály ellenkezése daczára is keresztülvieendő volna, ugy visszalép. A miniszterelnöknek továbbá nem csak örködnie kell, hogy mi se történ-jék, a mi az írott joggal ellentétes, hanem azt sem szabad megengednie, hogy bármi olyas előforduljon, a mi a nemzet szellemével, erkölcoisével és nézeteivel ellentétben állna. Midőn szóba került, hogy Albert herceg, „király-férj“ (King-Consort) czimtel rubáztassék fel, Melbourne lord, az akkori miniszterelnök kijelentette, miszerint Angolországban a király nevének lehet üres játékszerré alá-osonyítani, s a tisztán látó herceg sokkal eszé-lyesebb volt, hogy sem e czimet továbbra is követte volna.

Edward Geoffréy, Smith Stanley, Earl of Derby, ki 1866 július óta az angol cabinet élén áll, a napokban lelépett, a királyné elfogadta lemondását, s ezzel az egész miniszterium feloszlott, mert Derby-miniszterium volt, mely e névvel egyült fennáll vagy elenyészik. A többi miniszter csupán azért nevezetett ki, mert Derby lord ajánlotta őket a királynénak, és ha az első miniszter kívánja, azonnal ismét el is bocsáttanak.

KÜLÖNFÉLÉK.

= Communitásunk tegnapelőtti érdekes gyűlést tartott; fő tárgyát a gyűlésnek az indóház házá építésének kérdése képezte. A várakozás-ri vóvá építésének kérdése képezte. A várakozás-ri vóvá építésének kérdése képezte. A várakozás-ri vóvá építésének kérdése képezte. A várakozás-ri vóvá építésének kérdése képezte.

= Királyné ő Felsége július közepéig marad Budán, s ezután 2 hónapra Ischlbe menend, míg az ősi idényt Gödöllőn fogja tölteni.

= A magyar kormány buzgó hazafiai törekvéseinek s messze borderejű tőrvös munkásságának ismét újabb zálogát bírjuk. S ez nmlgn gr Mikó Imre kir. közlekedési miniszter úr hivatalos előterjesztése király ő Felségéhez, melyben az ország összes forgalmi eszközei úgy a mint vannak, s a mint azoknak lenniök kellene, világosan össze vannak foglalva, s mely e szerint a közlekedési teendőkről további részletes javaslatnak alapjául szolgál.

= Brassó polgárai Conrad Mór ideigl. comeshez egy bizalmi feliratot intéztek, melyben írják: „Évek óta várakozik a szászféld egy új és korszerű municipális alkotmányra. Az alkotmányos élet újjászületésével nagy hazánkban, ezen reformtörekvések is újult eréllyel érvényesíték magukat. Ha Brassó város tanácsa és képviselősége egy Magyarország önállóságának ellenségei által készített óvashoz csatlakoztak, az csak újabb tanúsítja, hogy ezen testületek a lakosság lelkiállásával és igyekezetével ellentétben vannak. Önnek ország-szerte tiszteltem ismeretes személyisége nekünk jó biztosíték, hogy a magyar kormány, midőn alapkövet teszi le egy korszerű szász municipális al-

kotmányának, egyuttal el van határozva, tiszteltem tartani mindazon jogokat, melyekhez nekünk, mint megmáshitlan jogunkhoz, ragaszkodnunk kell.

= Királyné ő Felsége orvosál Balassa tanár urat választá. A várando királyi gyermek számára ő Felsége különös óhajára magyar dajkát kerestek.

= Utóbbi időben híre járt, hogy vagy Széchenyi Gyula gróf, vagy Orczy Béla báró a közös külügyminiszteriumba lépnek. Most ugy értesülünk, hogy valószínűleg mindkettő be fog lépni és pedig az egyik tán (másod.) al-államtitkári minőségben, különösen a miniszter képviselendő a magyar delegatiónban, a másik ellenben mint osztályfőnök.

= A „P. Napló“ egy Temesváron történt szerb tüntetésről értesít, melyből a legérdekesebb adatok a következők: A temesvári szerb ifjuság február elején egy „beszedat“ rendezett, melyre a város előbbkelőt a rendezőség személyesen hívta meg. A hívó jegyeken — mik egyszersmind belépti kártyául is szolgáltak, s miken a concert műsorszata és a tánczrend is feljegyezve volt — sajátos jegey vonta magára a figyelmet, egy jegey, mely előttünk Magyarországnban annyiban ismeretlen, a menyiben sem hivatalos használatban, sem privát jelvényül még eddigelé nem láttuk, egy czimer, mely a Szent István koronája alá tartozó országok czimerében nem látható: Szerbia czimere. S hogy testvéri érzülettükről még annyival inkább meggyőzők a lakosságot, a magyar, német, román tánczokat, helyi viszonyaink tekintetéből, kihagyták, a midőn egyik szereplőn a hangverseny alkalmával, midőn sikeres előadása után kitapsoltatva, lehet, hogy talán a közönségnek nem szerb része iránti tekintetből, vagy más okból, egy német dallamot kezdett énekelni — püsszeggéssel fogadtatt. Igen élvezetes mulatozás.

= Olasz tüntetések Grácban. E hó 1-én reggel az egyetemi épületben, a várpalota ajtaján, az Erzsébet szobron, az országházon s a Lugeben az olasz államczimerrel ellátott következő tartalom röpiratokkal letek: „Istriani! speriamo nella nostra redenzione! Viva l'Italia! Viva Vittorio Emanuele nostro re!“ — Tudvalevőleg a grázi egyetemen sok „olasz“ hallgató van az istriai s dalmát városokból.

= Napoleon császár — mint Sz. Pétervárról távirják — júniusban megfogatót az orosz

czárt; fogadtatására nagyszerű előkészületek tétetek.

= Olcsó ezikk a drága világban. A tegnapi vásáron egy szegény cigányonó a bátán hordott, mintegy éves gyermekét, s írva kínálta ott fúnek, fának a fikus szögletén, hallatlan olcsó áron, azaz 1 frton, s kész volt még abból is valamit elengedni. Miért? mert bárom nap óta nem evett, s az anyai szeretet azt sugta neki, ha gyermekét eladja, az árva kis hogár nem fog éhen meghalni. Hát a nőgyeletnek becses figyelme nem terjed ki e legszegényebb néposztályra?

= Klapp a tábornok közelebbi Szegeden időzészéről a „Szegedi Híradó“ részletes tudósítást közöl. A rokonszenv legmelegebb hangján irt tudósítástból fölemlítjük, hogy a tábornok urat a szegedi honvédegyet elnöke: Fluck Ferenoz üdvözölvén, ez üdvözlötre az a többi között következőleg felelt: „Én teljesen önálló ember vagyok, s független minden párttól, de szívből, lélekből magyar; ünérdekből a haza szent ügyéről nem beszélek, hanem ha olykor fúlzolalok, tesszem azt hazafiságból, tesszem azt öszintén himezés, hámozás nélkül; s tesszem, mert én talán jobban tudom mind a bel-, mind a külföldi viszonyokat, s félttem nemzetemet, hogy ha eszélyesen nem jár el, a reactio malmára hajlja a vizet, mely sovárogyva vár minden pillanatot, minden legkisebb alkalmat, hogy a neuzet ellen föllépessen. Ha sokan, kik az én öszinté nyilatkozataimat talán roszalják, ugy tudnak a körülményeket, mint ezt én tudom, bizonyára visszatarának magukat azon lépésektől, melylyel a reactio javára dolgoznak. Nekünk, mig ellenérzeim elemekkel körül vagynok véve, szővelésegünk senki sinés Európában; mig az olasz nemzet a mi érdekinket védte, volt egy hely, hova fordulhattunk; de most már meg levén kötve a béke, magunkra maradtunk; és saját örönkre vagynok utalva, csak eszélyes politika által nyerheti vissza jogait a nemzet. Az országban vannak különbözö pártok, ez nem baj, hanem az a sajnos, hogy egymás nézetét nem tisztelik; pedig a czél ugys csak egy; miért tehat a más nézetüre ráfogni, hogy honaruló? A fiatal-ság, fiatal hevélén, üténélen fogva inkább a szélső pártokhoz csatlakozik; azonban nekünk higgadt és komoly gondolkozásu hazafiainak éppen az egyik kötelességünk, hogy a fiatal-ság hevet méréskeljük, hogy azon nemes tűz annak idején a hon javának előmozdítására használtathassék föl. Különösen nekünk, honvédeknek, kötelességünk tért foglalni és

határozottan ellene mondani oly eszméknek, melyek a reactio kezében fegyverül szolgálhatnak nemzetünk ellen. Fogadják barátim szives megemlékezésükért köszönetemet.“ A küldöttség tagjai voltak: Fluck Ferenoz, Szilber Ignácz, Rakovszky István, Kutassy Ferenoz és Radich Imre. Ez utóbbi, ki mint honvéd-kapitány Amerikában számkivetésben volt, Klapp fölismerete s kezét szoritván vele, így szólott még: „Különös, hogy most éppen minket, kik számkivetésben voltunk, mondanak némelyek pecsovosoknak.“ Majd a küldöttség többi tagjaival is kezét szoritott, kik az elnök kivételével csakhamar eltávoztak.

UJ POSTA.

— A magyar országgyűlés f. hó 11-én ismét összehült. A képviselőház tartá ülését kevés résztvevő jelenlétében. — Elnök üdvözölvén a képviselőket, jelentést tett a ház belszerkezetére vonatkozó történetekről, s emondá a szűnetelés ideje alatt megválasztott képviselő, ugy az ezen állásról lemondottak neveit is. Ezek után több jelentést tett, s ezek közt azt is, hogy a vöröskönyv 60 példányban küldetett a ház rendelkezésére gróf Andrássy Gyula által. Abaujmege és Arad városa azon kérelmet intézék a házhoz, hogy ez a képviselőket a gyűlések rendes látogatására felszólítsa, mintfogy eddig a fontos tárgyak feletti szavazásnál is sokan hiányoznak. A ház erre vonatkozólag határozta, hogy elvárja, miszerint a ház tagjai ehbeli kötelességeiknek eleget fognak tenni. Több mege a nemzetiségi viszonyok rendezését kívánja; e kérelmek a kérvényi bizottsághoz utasítattak. Valamint több más, időközben beérkezett kérvény is.

F. Abaujmege képviselő ezeketán szót emelve kinyilatkoztatja, hogy a honvédelem és nemzeti hadsereg kérdésének eldöntése, a rendezendő viszonyok egyik legfontosabbja; s minthogy a kormány e helyütt azon ínyepélyes ígérget tette, hogy általa az erre vonatkozó törvényjavaslat legközelebb a ház elé fog terjesztetni, Arad városa azt óhájja, hogy 1) a magyar ezredek a magyar király iránti hűségére újból megeskettessenek; és 2) hogy a megszavazandó ujonczokból, miután a magyar ezredek kiegészítve lesznek, egy magyar honvédezd alakíttassék. Erre vonatkozólag, ezen község kérvényét nyújtja át.

Több tárgy nem lévén, az ülés befejezetett.

T. és felelös szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

MÁRVÁNY SÍRKÖVEK.

(69) Ezennel tudomásra juttatom, hogy Komorner S. kir. szab. márvány-készítmény-gyárának Pesten, vidéki ügynökségét átvételtem. Ez által a Pestől távol lakó t. közönség könnyebbé válik lenni hiszem, mert megrendeléseket a kereskedésben megtekinthető gazdag tartalomú minta-könyv alapján sarkkövek, építészeti műreemekek, templomok, kávéházi és más termek berendezésére elfogadok, s a teljesítés pontosan és gyári áron fog történni. A gyári árak oly jutányosan szabják, hogy semminemü versenytől nem tarthatok. A gyártmányok magyár vörös márványból, porosz gránitköböl, fővény- vagy homokköböl készítők, carrarai márvány, vagy a legjelesebb gyárakban készült vasöntvényű díszítményekkel; s a mintakönyvben látható 152-féle vörösmárvány, 155-féle porosz-gránit, 124-féle homok-kő minta gazdag választást nyújt a legkülönbözőbb ízlésnek, s e mellett minden beküldött mintarajz utáni megrendelést is elfogadok.

A szállítást illetőleg megjegyzem, hogy az koránt sem oly drága, mint tán látszólag gondolhatni, mert a kögyártmány küldemények különös előnyben részesülnek, mivel mind a gőzhajózási, mind a vasúti társulatok eféle gyártmányok vitelbérét felére szállították. A gyártmányok árait illetőleg tájékoztatásul megjegyzem, hogy például 1 négy láb magaságú sarkö vörös-márványból 22, 25, 26, 30 frt. porosz-gránitból 50 frt. homokköböl vörös-márvány díszítéssel, kehlheimi lappal 92 frt., ezen árak fokozatosan emelkednek a tárgyak magassága, az azokra fordított munka, művészeti esin, vagy más díszítés arányában, ugy hogy a vörös-márvány gyártmányok egész 20 láb magasságig orozslán, hamveder, vagy öntött vas-kereszt díszítményvel, aranyozással sat. 50 frttól egész 5900 frtig; porosz-gránit gyártmányok hasonló díszítményekkel 50 frttól 3100 frtig és homokkö-gyártmányok 50 frttól 1500 frtig emelkednek.

A föliratok kimetszési és aranyozási ára külön fizetendő és következők:
a) vörös-márvány gyártmányoknál akármiféle betű 6 kr.
b) porosz-gránit „ „ „ 12 kr.
c) carrarai márványon akármiféle „ „ „ 12 kr.
d) kehlheimi lapon „ „ „ 6 kr.

Midőn tehat a t. közönséget ezen ügynökségről értesítem, teljes reményben vagyok, hogy az eddig sem itt, sem Pesten nem létezett előnyös árakról meggyőződést szereztvén, előforduló márvány-készítmény szükségéi megrendelésével megtisztulni kegyeskedem.

A minta és az ahoz csatolt nyomtatott árjegyzék kereskedésben mindenkor megtekinthető. Kolozsvártt, márczius 1868.

STEIN JÁNOS.

Építészeti műreemekek. A füliratok kimetszési és aranyozási ára külön fizetendő és következők:
a) vörös-márvány gyártmányoknál akármiféle betű 6 kr.
b) porosz-gránit „ „ „ 12 kr.
c) carrarai márványon akármiféle „ „ „ 12 kr.
d) kehlheimi lapon „ „ „ 6 kr.

Monostorkapuban

a „Békához“ címzett fűszerkereskedésben kaphatók: finom kávék, pót-kávék, czukor, kásák, gyertya, szappan, olaj, fotogén, és minden egyéb fűszerneműek a **rendes piaczi árakért.** Finom tiszta ezetnek kupája 5 kr. 1 veder 32 kr.

Életbiztosítást

szerző egyének, egy leghirebb biztosító társulat számára azonnal fölvetetnek. Erre vállalkozók sziveskedjenek legfeljebb.

hétfőn reggeliz a Biasini szállodában 10 szám alatt jelentkezni.

Kiadó vendéglo.

Károly-Fejérvárti a „MAGYAR KORONÁHOZ“ címzett vendéglo, a város legszebb piacán, 12 vendégszobával, teke és tánczteremmel, mulató kerttel, istállókkal, terjedelmes udvarral, s minden megkívántató kényelemmel, mit vendégelőtől kivárthatni, több évre bérbe kiadó. Értekezhetni iránta ott helyitt **Benedikti Adolf,** vendégelössel.

(1) (10—50)

Beste Wien Stiefel-Glanz Wichse ohne Vitriol STEFAN FERNOLENDT Franz Fernolendt's Nefo WIEN Schulerstrasse 21. Welt.

FRISS gazdasági és kertivetemény magvak.

Lóhere, valódi franczia, magyar Luczerna, Sjajer vörös, Burgundi répa, Tarló répa, Bükköny, Török baltacim (Espiracet) franczia és angol (Perje) fűmag, Alma és körtve mag, Akácza mag. Mindennemü kertivetemény magvak és nehány 100-féle legújabb vörös-rágmagvak, legjobb minőségben és jutányos áron Szentjánosi Ferencznel Kolozsvár (középutca.) Árjegyzék, kívánatra bérmentve küldetik.

Dr. R. urnak Bécsben?

Édes barátom! Felészölítésnek, hogy mondanám ki részrehajlatlan ítéletemet a Popp-féle Anatherin-Szajviz gyakorlati értéke felett, szivesen megfelelek. Én ezen szajvizet nemcsak személyesen vegytanilag megvizsgáltam, hanem legkedveltebb fogorvosaink véleményét is kihalgattam. Az „Anatherin-Szajviz“ jogosan megérdemli azon kedvelést, melyben részesül; az minden kártékony aktórésektől ment, s általánosan elismert gyakorlati értéke van; sőt megvallom önének nyíltan, hogy a nálunk nagyon kedvelt „Fichtner-féle-fogport“ háttérbe szoritva, ha a bevettél várn, mely minden basanló cizkre nézve magas, megszerzését a kevésbé vagyonszókknak nem nehezítend meg. Még is, a ki ezen szajvizet csak egyszer próbálta, azt nem riasztja vissza a magasabb ár, mert ettől megvárhatja, a mit a másiktól nem remélhet. A mellett, hogy taplós, könnyen vérző, puha foghús ellen, mely körülmény következtére a fogak lögása és kihullása, meglepő hatásnak bizonyult be, s a mellett hogy a foghúst erősíti s neki ezilardvagot s jó kinevést kölcsönöz, hathatósan mutatkozik a fogak tisztítására s minden piszkos lerakódás eltávolítására is minő a borkő. Felütonen jóhatásu műfogak tisztítására, melyek könnyen kellemetlen büzt vesznek fel, valamint a rozszajvizű (nem fátolozására) eltávolítására, mely hátánnyban a szépmen oly nagy része szüved. E szajvizről elmondhatni: Sokan bivatásnak, kevesen választották.

Dr. Diller Frigyes, vegytanú magán-tanító. BIZOMÁNYOSOK: Kolozsvártt: WOLFF J., Dr. HINCZ Gy. ENGEL J. és BINDER gyögyserészek és KARVÁZY J. Tódn; Wolf gyögyss. Szabellen: Müller gyögyss. Zóbrer, Steiner-Brasádn; Fabick gyögyss. Jekelius gyögyss. C. Anken. Károly-Fejérvártt: Sander gyögysszész. Segesvártt: Misselbacher, Dánián D. és Markus Fr. Eszteréczán: Dietrich, Feischer és Terjavits Ed. Délszen: Krémér Samuel. Deván: Bosniaki és Gergely. Medgyesen: Foltbert gyögyss. Nagy-Enyeden: Oberth J. gyögyss. M. Várdrehelyt: Fogarasi D. és Bucher. Szászváron: Leonhardt. Szász-Régenben: Traugott és Wachner. Zilahán: Weiss gyögyss. Sz. Somlyón: F. Tarsa Ign. Kézdi-Várdrehelyt: Nagy Jakab. Bözörményben: Lányi J. gyögyss. Nagy-Bányán: Papp gyögyss. N. Károlyban: Jellinek gyögyss. Nyiregyházán: Bacsay B. gyögyss. Szimyer-Várallyán: Gerber gyögyss.

Stein Janos könyvkereskedésében Kolozsvártt, előfizetheti a „Honvéd-album“

ezimű szépirodalmi és művészi emlékkönyvre, melynek tiszta jövedelme a Pesten felállítandó országos „Honvéd-emlék“ alapjára van szánva. A Honvéd-album nagy félves diszkiadásban fog megjelenni, harmincz honvéd-tábornok arczképével, tiz, a szabadság harcra vonatkozó szinnyomatu képpel, és számos a költeményeket díszítö képpel, első rendü hazai művészektol. Az irodalmi résznek előállításában szintén jelesebb írónk vesznek részt, a nyomdai és művészeti kiviteléről pedig kezeskedend az Emich Gusztáv általánosn elősmert nyomda-intézet.

Előfizetési föltételek: Egy példány: diszes cimképes borítékban 5 frt. diszkötésben, aranymetészes s nyomással tokban 8 „. Hogy az előfizetést könnyítsük, oly módon is nyitunk előfizetést a „Honvéd-albumra“, hogy most csak minden példány előfizetésének fele, t. i. 2 ft. 50 kr. illetöl 4 ft., de ennyi okvetlen, küldessék be, s a másik fele akkor fizetessék, midőn az illető példányokat postai utánvét mellett megküldjük a t. előfizetőnek. A példányokat díjmentesen fogom előfizetőimnek megküldeni. Az előfizetési határidő ápril közepe.

Ugyancsak Stein Jánosnál kapható: **Néhány szó az 1854. június 21-kén kibocsátott I. m. urbéri nyiltparancs commentatiojának halaszthatlan szükségességéről és szerény véleményem azon módozatról, melyel a zsellér-telki állományokon nehéző tartozmányok megváltása s ezáltal a zselléreknek a robot alól a birtokosság kára nélküli felszabadítása eszközlendő volna. írta Vajda László. Ára 30 kr.**